

Pobl Vreizh

4^L

Mezheven 1981 - niv. 134

Breizh-Uhel o tañsal : ma 'z eo harpet ha skoret sewenadur galleg Breizh-Uhel gant heni brezhoneg Breizh-Isel, o deus memestra Breizhuhelis o gisioù hag o dañsoù dezo o hunan... Ma 'z eo gwir eo bet miret broadelezh Vreizh gant Breizh-Isel dreistoll, n'heller ket lesel hor c'henvrois a Vreizh-Uhel gant o mezh, evel ma vefe anezo Bretoned a eil renk. Bez ez int, int-i iwe, gant o gallaoueg, o dañsoù, o doareoù labourad ha keginañ, Bretoned a ouenn vad, bugale d'ar vro gozh, ken yaouank, ken nerzhus ha biskoazh.

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-79 ROAZON
CCP RENNES

11^{ed} listennad

J.C. Cassard, Naoned	20,00
M. Le Moign, Gwengamp	10,00
P. Cariou, Melven	20,00
Mark B., Isle-sur-Sorgue (84)	20,00
M. Genin, Roazon	60,00
Y.E. Ar Morvan, Bear	60,00
J. Gros, Lokemo	10,00
E. Evenou, Algeri	60,00
A. Le Gal, An Oriant	110,00
M. Briant, Perros	10,00
R. Bizien, Limours (91)	40,00
Y. Segalen, Plabenneg	20,00
P. Bernard, An Oriant	20,00
M. Jean, Gwengamp	20,00
J. Marot, Ar Releg-Kerhuon	160,00

570,00

Diwar al listennadoù all 5650,00

6220,00

Tamm-ha-tamm e sav ar bern arc'hant a vez kasset da b/POBL VREIZH. Ne sav ket uhel, gwir eo, med sevel a ra memestra...

A-benn ur mis ahann e vo kloset bloawezhiad al listennadoù-mañ : daoust hag-eñv e vo tizhet ar 7 000 L ? N'eo ket re sur oll. Ne vo ket divalaw ma 'z aomp tost doute...

Koulskoude, kàer hon eus ober, ne zeuomp ket a-benn da stankañ an toull a zo e kef POBL VREIZH. Kresk zo war beb tra, ha kàer o deus hor c'homanterion kass tammoù gwenneien deomp en tu all da werzh o c'homanant, e talc'h ar fakturennoù da vont war gresk. Addegass a raomp da soñj ez eo POBL VREIZH kelaouenn ur gostezenn bolitikel, ewiti da embann alies penna-doù na vezont ket politikel. Hag ewid da b/POBL VREIZH da vezañ skridaozet e brezhoneg, n'heller ket kaoud an dister-rañ gwenneien eus ar **Chart** ewid he harpañ, nag eus ar C'husulioù Jeneral, nag eus aosadur ebed ; gant arc'hant ar gomananterion hebbken eo e chom POBL VREIZH en he sav.

Koulskoude, n'eus ket trawalc'h gant an arch'ant-se. Setu, peogwir ez eo POBL VREIZH kelaouenn vrezhoneg an UDB, e vez red d'an UDB paeañ ewiti ar pezh a ya en tu all da werzh ar c'homanantoù, peogwir ne spir ket ar re-mañ. Beb bloaz e vez aaset ur gouel, **GOUEL POBL VREIZH**, ma teu diwarnañ un tammig moneiz hag a vez daouhanteret etre **LE PEUPLE BRETON** ha **POBL VREIZH**.

Ma ! Chom a ra un toull er c'hef memestra. Red mad deomp neuse ober un dra na blij tamm ebed deomp : kreskiñ hor prisoù-ni. Ya, siwazh, arruomp en ur poent ma n'hellomp ket en em zibab mod all. Diwar an niverenn 135 eta (Gouhere-Eost 1981), e savo

komanant ordinal POBL VREIZH da 50,00 L, ar c'homanant-skoaz da 70,00 L pe ouzhpenn, ar c'homanant ewid an estrenvro da 70,00 L iwe ; 50,00 L e vo POBL VREIZH gwerzhet niverenn ha niverenn.

Degass a raomp da soñj d'hon lennerion ha komananterion n'eus ket bet kresk war b/POBL VREIZH abaoe an niverenn 108 (Genveur 1979) : daou vloaz hanter zo eta. Abaoe ez eo aet an traou war-raog 26%-27% pe wardro. Gant ar c'hresk lakaet war b/POBL VREIZH e penn kentañ mis Gouhere, ne raomp eta nemed addapoud an dilañs bras a oa ganeomp. Sur omp e kompreno hon lennerion ha komananterion e oa red deomp ober un dra bennag ewid aessaad da deñzorerezh POBL VREIZH.

Dalc'hit memestra, lennerion ger, da gass deomp ho kwenneien : ne vo ket unan re. Alies e vez lavaret pe skrivet deomp ez eo POBL VREIZH ur gelaouenn fichet kàer, tresset braw, moulllet fin. Gwir eo, mechañs. Ober a raomp eus hor gwellañ, micherourien ha micherouresed an ti-moullerezh « Iroise » a ra kemendall. Nann, ne gav ket deomp e raomp goap eus ar brezhoneg en ur gempenn POBL VREIZH evel ma vez gwraet. Siwazh, ar pezh a vank eo an dud gouest da lenn brezhoneg, pe c'hoant gante d'henn ober. Sed e chom POBL VREIZH, evel an oll gelaouennoù brezhoneg moarvad, ur gasetenn goant lennet gant nebeud a lennerion. Ne vern : red eo ober ton d'ar brezhoneg ; an ton gwraet dezañ n'eo nemed un doare da zoujañ ar re a ra gantañ ; un doare eo iwe da embann a vouezh uhel — hag a niverennoù POBL VREIZH fichet kàer — n'eus ket eus Breizh heb brezhoneg. Beteg ur serten poent d'an nebeutañ.

POBL VREIZH

KOMANANTOÙ

P O B L	boutin : 40 L	V
	skoaz : 60 L	R
	pe ouzhpenn	E
	KRP ROAZON	I
	2746-79	Z
	C.C.P. RENNES	H

Ti-Moullerezh « Iroise »

29200 Brest

Rener ar gelaouenn :

Fañch Morvanou C.P.P.A. 50 091

1500 skwerenn

Un trec'h d'an nebeutañ. Aet eo **F. Mitterrand** e-barzh. Abenn ar fin. Red eo anzav ez eus anezañ un den penneg ha stard en e ratozh. Goude bezañ bet c'hwitet diw wech, ha bezañ bet mezhekaet epad kehidall, ema bremañ e penn an traou. Abaoe m'eo bet savet ar 5^{ed} Republik, ez eo ar Presidant par d'ur roue. Pas tre d'ur roue diharz e c'halloud, mes kalz ledannoc'h eo galloud presidant ar Republik C'hall eged heni roueed an Europ, e-gis **Juan Carlos** Spagn, **Elesbed Breizh-Veur**, pe **Baudouin**, roue ar Veljed...

Tennañ 'ra an oll o anal, ar Vretoned hag all, ha n'eo ket hebbken e Plogoñv. Ne oa ket possubl ken chom dindan gwaskerezh **Giscard**. Komprenet o deus ar Vretoned. Rag, pa vez gwraet ar gont eus ar mouezhioù aet war hanw **F. Mitterrand** d'an 10 a vis Mae, e weler ema Breizh dre harz mont war an tu kleiz da vad : n'eus manket d'ar Presidant newez nemed 34 000 a vouezhioù ewid roiñ lamm da **Giscard** war zouar Breizh he femp departamant. Eveljust, ma ne vefe bet nemed Breizh, e vefe aet **Giscard** e-barzh endro. D'un dra bennag evelkent en deus servijet da Vreizh bezañ staget douzh Bro-C'hall, bezañ ur rannvro eus ar Frañs...

Gant ma vefe memestra estreged ur rannvro eus ar Frañs. Gall eo ar Presidant, ha ne c'hell nemed bezañ Gall. Petra 'ray ar vinistred eus Breizh aet e-barzh ar gouarnamant newez ? Petra 'ray **Loeis ar Peñseg**, ministr newez ar mor ? Na petra 'ray **Herve**, maer Roazon aet da vinistr ar yec'hed ? Daoust hag-eñv e teuio soñj dezo a-wechoù eus ar vro gozh ? Braw eo moned da servijiñ Bro-Frañs, med arabad ankouaad ez eur Breizhad da gentañ, pa vezer Breizhad, hag an daou-mañ zo.

Eveljust ez omp laouen bras, ni amañ re an UDB, gant trec'h **Mitterrand**, ha ne fell ket

AN TREC'H...

deomp disterraad al lañs a zo gant an tu kleiz gall aet e-barzh assambles gant Sekretour Meur ar PS. Bremañ ni, amañ re an UDB e Breizh, ez omp lod eus ar majorite newez. Sed ase un dra na oa ket bet en em gavet gwech ebed gant an UDB, abaoe ma 'z eus anezi. Ne rimp sort ebed eta ewid gwannaad an nerzh hag an esperañs newez diwanet e-kreis pobloù ar Frañs.

Se ne vir ket e chomimp ni hon unan : sokialourien hag emrenerien. Ha setu perag, ewid ar botadegoù da zont, e vo tud eus an UDB war ar renk adarre. Rag piw gwelloc'h egeti a c'hell degass da soñj da **Loeis ar Peñseg**, da **Herve**, ha da **v/Mitterrand**, ar pezh a zo bet promet gant pennrener ar PS: digreisennañ, sevel rannvroioù dezo ur galloud gwirion, diskar Les Surentez ar Stad, en tu all d'ar gwellaennoù war an dachenn sossial hag a zo iwe, eveljust, traou red e-toues ar re reañ.

Mont a ra an UDB d'«ar glaou» eta. A-du gant ar majorite newez, mes banniel Breizh ganti war wel muioc'h eged biskoazh.

D'AR 14 A VEZHEVEN, E VOTO AR VRETONED KARO-BRO EWID AR GANDITATED UDB, er pastelloù-votiñ ma vo unan anezo (gwelit ar gartenn pp. 6-7).

Harpet eo an UDB gant PSU-Breizh.

Er pastelloù-votiñ ma 'z eus ur c'handidat eus PSU-Breizh, e c'houlenn an UDB votiñ ewitañ.

E pastell-votiñ **Plogoñv-Douarnenes-Brieg**, ez eo ar c'handidat ur PSU-Breizh, an adkargad un UDB, **Herve Latimier** : votiñ ewite.

Er pastelloù-votiñ ma n'eus na kandidat UDB na kandidat PSU-Breizh, e c'houlenn an UDB votiñ ewid unan eus kandidated an tu kleiz gall, ma vo skarzhet re an tu dehoù.

En eil tro, e c'houlenn an UDB votiñ ewid kandidat an tu kleiz aet ar muiañ a vouezhioù war e hanw en dro gentañ. Er pastelloù-votiñ ma 'z eus ur c'handidat UDB en dro gentañ ha ma vez aet ar brassañ niver a vouezhioù war unan eus ar kandidated all eus an tu kleiz, e c'houlennno ar c'handidat UDB votiñ en eil tro ewid henneth.

Petra c'houlennomp ?

— ma vo savet rannvroioù gwirion, Breizh he femp departamant o vezañ ur skwer eus bolontez vad ar Stad, ma vo diasezet eta ur galloud gwirion e Breizh, diwar votadeg, da gass kannaded da Gusul Breizh: bez' ez eo ar rannvroeladur-se ar c'hammed kentañ warzu an emrenerezh sokialour ;

— ma vo doujet ha difennet labourerieh Vreizh, ha miret strizh o gwirioù : ar gwir da labourad e-barzh ar vro, ar gwir da vezañ mestr en o bro ;

— ma vo kasset war-raog ekonomiezh ar vro, ha ma c'hello ar Vretoned choas int-i o hunan doareoù diorroadur o bro ;

— ma vo lâret nann d'an nukleel sivil e **Plogoñv** hag er **Pellerin**, d'an nukleel a arme e **Kraon** ;

— ma vo miret personelezh Vreizh evel m'en em ziskouez e kultur ar Vretoned hag en o yezhoù, ar brezhoneg dreistoll ;

— ma vo diskaret Les-varn Surentez ar Stad, ma vo didoullbac'het ar brisonidi eus Breizh, ha ma vo lakaet ar skolioù **DIWAN** e-barzh framm ar skolioù-Stad.

Daou bresidant : an heni kozh hag an heni newez ; an heni a weler war an tu dehoù zo deus an tu kleiz, hag an heni a weler war an tu kleiz zo deus an tu dehoù...

Iwerzhon an Hanternos...

penn ur Stad libr ha digabestret).

Gwir eo o deus protestanted an Ulster « gwirioù » iwe. Med ouzhpenn gwirioù o deus : ema ar galloud en e bezh gante. Re zo re, ha ne c'heller ket chom heb kompren emsavadeg ar gatoliked.

Petra ober ? Petra da gennig ? Sur eo n'eo ket marw **Bobby Sands** hag e gamaraded ewid netra. Dalc'hmad eo bet gwad ar verzherien un had o frwezhusaad douar santel ar vammvro ; ne c'hell skwer **Bobby Sands** nemed entanañ brogarourien Iwerzhon an Hanternos.

Moarvad ne lenno ket **Margaret Thatcher** an niverenn-mañ eus **Pobl Vreizh** : n'omp ket tud « sewen » awalc'h ewiti. Lavaromp hor soñj memestra. Red eo unvaniñ Iwerzhon, en ur stagañ an Ulster douzh an Eire.

Ha red eo neuse d'ar brotestanted assantiñ bewañ evel Iwerzhonis, hag n'eo ket evel Saoson, « Treid Du » o vestroniañ kontelezhioù an Hanternos. Red e vo eveljust kevredelañ an Ulster, ma c'hello ar brotestanted miroud o fersonelezh hag o relijion. (E gwirionez n'eo ar relijion e-barzh an afer-mañ nemed un digarez : « Saoson » en em sant ar brotestanted, hag Iwerzhonis ar gatoliked). War ar memes tro e vo red d'an Eire chañch stumm, ha dont da vezañ ur Stad laik, ma c'hello peb heni bewañ herwez e relijion, pe chom heb kaoud heni ebed mar kar.

Pa vo laret mad, mard eo protestanted an Hanternos ken mennet da chom « Saoson », ez eo abalamour da veur a dra. N'eo ket dister ewite ken-gred Bro-Saos : un harp evel heni ar Rouantelezh Unanet n'eo ket unan laosk. Ouzhpenn kement-se ema ekonomiezh an Ulster etre daouarn ar brotestanted, hag emaint diasezet e gwellañ tachennoù ar c'hornad hag e gwellañ karterioù ar c'hêrioù. Impossibl eo nac'h n'eo ket gwasket ar gatoliked en Ulster : ar baourentez, an dilabour, ar mezhekadurioù, setu ase o bara pemdezieg. Bez ez eus anezo ewid gwir keodedis a eil renk eus ar Rouantelezh Unanet. Rag ton 'vez gwraet d'ar brotestanted gant ar Saoson : leset e vezont da fuloriñ, da skoiñ, da lazhañ. Braw eo degass da soñj komz an Awiell : « Ma vezes jodadet war da jod dehoù, kennig da heni gleiz ». A-heniennou e c'heller heuliañ ur reolenn ken uhel-se. Ur boblad tud, hag hi bresset kehidal zo, n' hell ket gousañv bezañ renet evel ur bagad deñved...

Aet eo ar Saoson, da heul o Marc'harid, en tu all d'ar vezh, p'o deus laret e oa en em zistrujet **Bobby Sands** en un doare diboell. Marw eo ewid e vro hag e uhelvennad, kehid ha ma oa Marc'harid o vale bro hag oc'h ober chervad. Ma vefe bet ar Saoson tud ken « sewen »-se, o defe bet un tamm doujañs ewid unan eus « o » c'hannaded (ahanta, ya !) aet da Anaon en un doare ken nobl. Ouzhpenn bezañ tigred, leoned, ha bleidi, o deus diskouezet ar Saoson e oant bleizbroc'hed.

F. Morvannou

Fromet eo bet an oll gant marw mantrus **Bobby Sands**, kannad unan eus rannbarzhioù Hanternos Iwerzhon. Ur c'hannad bet dilennet ent-lesennel, ewitañ da vezañ bet toullbac'het gant ar Saoson. Seizh vloaz warnugent, ha merwel ewid e vro diwar diouveniñ boued. Tri all zo aet da Anaon war e lerc'h abaoe : ped vo c'hoazh ?

Ema skilfoù al leon breizhveuriad o tispenn ar paourkaezh Ulster, anezañ, sañset, ul lodenn o klokaad ar « Rouantelezh Unanet ». Ema al leones **Thatcher** o sunañ gwad Iwerzhonis ; n'eus en he c'hreis gant ar vaoues-se nemed ur maen, pe un tamm dir, e plass ar galon. Lod a lavar diwarbenn ar Saoson ez int tud « sewen », tra ma n'eo tud an douar-bras, pe re Iwerzhon, tud dissewen, sovajed, ha katoliked an Iwerzhon « terroristed » ouzhpenn. Ya, gouzoud a ra an Itron **Thatcher** bezañ kriz en un doare « sewen ». Gwelloc'h ganimp evelkent « dissewended » ar Gelted, pe memes heni ar C'hallaoued eged krizder dinatur ar vaoues-se.

Ha, gwazh-a-se ewid ar Saoson, emaint oll, pedost, o vont da heul o C'hentañ Ministres hag o tiskouez ar memes krizder. Warboues unan ben-nag, ha warboues ur c'hannad pe zaou eus Bro-Gembre...

Diskouezet he deus Bro-Saos n'eo ket ewid dont a-benn eus kudenn Iwerzhon an Hanternos : sparlet eo ar sperejoù eno gant rogoni ha lorc'h kozh ar Saoson, a gav dezo ez int gwelloc'h ewid ar re all. N'eo ket aet d'an traoñ spered impalaerel ar Stad saos.

Red eo eta etrevroadelekaad kudenn an Ulster : ne c'hell ket ar milion a brotestanted a orin saos pe skossad bewañ e peuc'h gant ar pemp kant mil a gatoliked a orin iwerzhonad. E-pelec'h eta ema an diskoulm ?

Gwir eo o deus paotred an IRA-provisional gwraet gant ar feulster. Med piw 'n deus komañset ? Daoust hag-eñv n'eo ket ar reverant **Paisley** un den feuls, dañjerus, anezañ ur gwir suner-gwad ?

Ha petra' ra Iwerzhonis ar C'hreisteiz ewid o c'henvrois an Hanternos ? Petra eo Stad an Eire, ma n'eo ket unan o toujañ Londres, hag o kass katoliked an Hanternos war hent an disesper ?

Ma oa **Bobby Sands** un « terrorist », ez eo bet an « terrorist »-se dilennet evel kannad gant e genvrois : pa vez ar bobl a-du gant un « terrorist » sort-se, pa vez gwelet kemendall a dud o kass d'ar vered e gorf paour, daoust hag e c'heller c'hoazh ober « terroristed » eus ur boblad tud ? « Terroristed » e oa iwe tud ar Resistañs ewid **Pétain**, « terroristed » iwe paotred an FLN ewid ar Frañs etre 1954 ha 1962 (hag ema bremañ an d « terroristed »-se e

*Bugale katolik
en Ulster*

STAD AN ULSTER

Bobby Sands, esel an IRA ha kannad Ulster da vond da Parlamant Londres, zo marw yaouank flamm goude daou vis ehan-debriñ. Unan all zo marw c'hoazh diboa. Trist ha mantrus eo. Penaos ema an traou gant ar Gatoliked en Ulster, ma n'en em lesk da verwel tud yaouank, evit lakaad an dud da anavezoud o stad ?

Sur, ewid lesel e dammig buhez da vont kuit e gis-se, ema daw bezañ eun tammig « mazochist » ha kaoud c'hoant d'en em lazhañ. Ouzhpenn, enoret vez ar verzherien gant an Henc'his katolik.

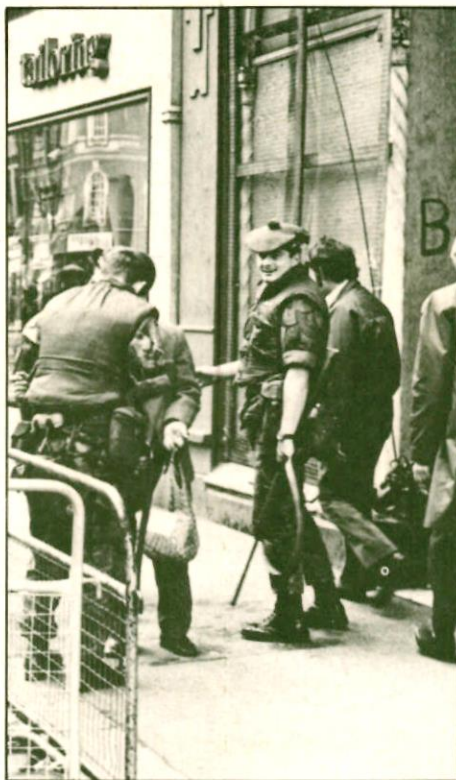
Ha bez' zo ur bresel a relijion e Iwerzhon an Hanternos, e-gis vez lakaet an dud da grediñ ? Ur milion a Brotestanted, ganet diwar tud deuet deus Bro-Skoss ha Bro-Saos tri c'hant vloaz zo, zo o vevañ en Ulster gant 500 000 a Gatoliked.

Didammet eo ar vro ewid ar bota-degoù da harpañ ar strolladoù politikel protestant a-du gant ar golonialisted saos. Etre daouarn ar Brotestanted ema al lod brassañ eus an ijine-rezh, ar c'honverzh, an argant. Renket o deus ar Brotestanted toud an traou ewite o hunan 'wid pezh a sell douzh al labour, al lojeis, ar skol. Ne chom nemed brusunoù ewid ar Gatoliked, alies forset da vont kuit d'an USA, pe da Vro-Saos, ewid kaoud labour.

Istor ar vro kelennet ba skolioù eo heni ar Saoson ewid ar Brotestanted, ha heni emgann Bro-Iwerzhon da c'hounid he frankis ewid ar Gatoliked.

N'eo ket ur bresel etre diw relijion, med un emgann etre daou rummad deus ar c'hevredad, ar re ema gante an argant, ar c'hapital, hag ar re wasket. Bez' ez eo un emgann trevadennel, renet gant ar Gatoliked, aet skuizh gant ar gassoni, an dismegañs hag an diecunder.

Ur strollad feuls eo an IRA. Toullbac'het eo bet **Bobby Sands** peogwir oa bet tapet oc'h ober gwall-daolioù. Bez' ez eo ar feulster en Ulster ur voian bolitikel degemerus ? N'eo ket, peogwir, e-barzh ar stourm etre ur vinoriezh tud paour hag ur vajoriezh tud ar galloud gante, e vez gwraet gwall vrud da feulster ar re

En Ulster, soudarded saos, bagol ha diskiant.

wan, tra ma vez tawet war waskerezh ar soudarded saos : ar re-mañ ne vezont ket pell o reiñ koad d'ar **Sinn Fein** (ur strollad hag a zifenn ar Gatoliked). Padal, en desped da feulster an IRA, e chom brein stad an traou en Ulster. Heni an dispi eo feulster an IRA.

Penaos diskoulmañ ar gudenn ? Gant sikour Republik Bro-Iwerzhon ar C'heisteiz, lec'h m'ema an 3/4 eus an dud a-du gant unvanidigezh Bro-Iwerzhon.

Bremañ ema stard an traou, peogwir ema gouarnamant Dulenn e-diabazh ar bed kapitalist : leusker a ra Bro-Iwerzhon ba marc'had diabarzh Bro-Saos, ma red ennañ, diharz, al labourerien hag an argant.

Ne vo spi da chañch stad fall an Ulster nemed pa vo ur gouarnamant sokialour e Dulenn, prest da bountañ ar galloud saos maes eus Bro-Iwerzhon, Kreisteiz ha Hanternos, ewid dieubiñ ar Gatoliked en Ulster.

Mari-Jose Alanot

ISTOR KASTELL «JOYEUSE GARDE»

E bourk **Forest-Landerne** e vez gwelet dismantroù ur c'hastell hag a zo unan eus ar c'hastell kozh-se ma red diwar o fenn, en tu-mañ pe en tu all d'ar wirionez istorel, mojennoù a-beb sort anezo darn eus lennegezh Vreizh. Kastell « Joyeuse Garde » eo.

Diouzh ma lavar lod eus re ar bourk, er c'hastell-se e oa **Marc'hegourien an Daol Grenn** o chom. Ouzhpenn-se, er c'hastell-se endeeun edo **Tristan** o c'hortos e vestres, pa 'n em gavas war wel gouel du bag distro **Isild** melen he blew ; du ar ouel, e-lec'h bezañ gwenn.

Ul lec'h brudet e vefe hemañ ewid ar Vretoned ma vefe desket istor o bro dezo. Siwazh, ne vez ket gwraet : e-keñver amzer dremenet he bro ez eo divemor pobl Vreizh. Ha setu perag e **Forest-Landerne** ne vez ket gwraet van ewid gweled dismantroù kastell « Joyeuse Garde » o vont d'ober rouantelezh ar balan hag al linad. N'eus nemed touristed a-wechoù a gement a zeu betek **Forest-Landerne** d'ober ur gwel d'ul lec'h merket war o levr-ambrouger evel unan brudet.

Ya, tud estren en o bro eo ar Vretoned. Hag en deus diviset kusul ti-kêr **Forest-Landerne** ober ur mell pezh parking ewid ar gweturioù war dismantroù kastell « Joyeuse Gardismantroù kastell « Joyeuse Garde ». An traou kozh n'o deus talvoudegezh ebed, anad eo kementañ d'an dud a-fesson eveljust.

Bez' ez eus tud yaouank eus ar bourk koulskoude hag a zo a-eneb ar pezh zo bet diviset gant kanfarded an ti-kêr... Un nebeud bloawezhioù zo e oa ur gevredigezh, « Rempart » he hanw, ma oa bodet enni yaouankisoù eus ar vro, hag eus broioù estren iwe, he fal adkempenn dismantroù ar c'hastell. Ma 'z eo aet da get en dez hiziwar gevredigezh-se, e chom e lod eus tud yaouank ar bourk ar c'hoant da viroud kement hag a zo bet aet d'ober istor ar vro. Gant an newez-amzer o tont, e sav adarre nerzh-bewañ ha c'hoant-krouiñ e kalon tud yaouank zo.

M.T. Laot

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier, bodet ennañ skolaerion ha kelennerion Vreizh a-du gant ur skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

(40L ewid 4 niv.)

AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a-beb sort ha keleier
80 pajenn e peb niverenn - Renner : Ronan Huon

komanant : 50 L - Studierien : 35 L

Teñzorer-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST.SERVAN 35400 ST.MALO - CCP 5349-06 PARIS

R. L'HOSTIS
BREST 2

I. ABIVEN
MONTROULES 2

J.J. MONNIER
LANNUON

Y. DAUMER
BREST 1

F. MORVANNOU
KASTELLIN

P. DE QUELEN
GWENGAMP

S. GILLET
AN HENBONT

P. GUEGUENIAT
KEMPERLE

Y. QUENEHERVE
AN ORIENT

15 kandidat eus an UDB o vont war ar renk, un tamm peb lec'h e Breizh, Bro-Naoned hag all eveljust. Bez' ema an UDB bremañ e-barzh ar majorite newez, hag e sko war an tu kleiz gwelloc'h eged biskoazh, mes war an tu kleiz breizheg. Goulenn a ray kandidated an UDB, fraezh, an emrenerezh sokialour ewid Breizh. Bez' e c'hell an emrenerezh-se bezañ tizhet pasenn-ha-pasenn eveljust, med red eo diskouez ar pal, heb chom da dortañ. Ar Vretoned emskianteg, kar-o-bro, kar-ar-justiss, kar-ar-brezhoneg, hag all, hag all, ema o dever votiñ o ewid an UDB ha lakaad an dud da votiñ ewiti. Kemeromp eta penn an hent : poent eo.

H. GOURMELEN
SANT-MALOÛ

M. RANNOU
ROAZON 2

B. GUERIN
GWENED

J.L. JOSSIC
AÑSINIS

J. L'HERITIER
SANT-NASER

P. PELLE
NAONED 2

TRAOU GWIR, GWELET D'AN 10 A VIS MAE

Distanet terzhienn an dewezhioù diaraog. Kàer an amzer er mitin-mañ, ken kàer ha ma oa hudur en dro gentañ, gant awel pud ha glaw bras. Distanet da dud ar radio hag an tele iwe, goude ped sizhun-wezh fistilh ha glabousserezh ! Ken treitour ar re-mañ ma tae an den da ziskrediñ : douzh gweled ar sifroù en dro gentañ, e tlee bezañ mad, ha warlerc'h un toulladig dewezhioù, ne oa ket koulz, na tost.

Muioc'h a gred' deus ar re gozh evel-kent : « Koñfians 'm eus », a lâar an eil hag egile, « labouret mad 'm eus », a lâar hemañ all, « pennoù bras an RPR (barres) n'aint ket da votiñ »... Muioc'hig aon 'deus ar re yaouank, añfin, ar re ban oajoù ganeomp... Muioc'h int boemet gant an tele mechañs !

Oc'h ober un tamm c'hwenñañ bar-jardin — kàer ar saladenn, an ognon hag ar chalotes, ha diwanañ 'ra ar pato, med al louseier fall iwe, treusyeot, kaol-moc'h pe kaol-teol hag askol... Ha gweled a ran an ameseien o vont trema 'r bourk, tud leizh an otoioù, ar vamm-gozh hag ar voereb ban tu adrefn, ar vugale war o barlenn ! Amañ eo ruz ar re gozh, dre vras ; mad eo. An dewezhioù araog ar vot eo bet an « avokaded kampagn » oc'h ober un tamm kentel pe lesson d'ar merc'hed kozh ». O ya, eme-hè, med Fañch pe Job pe Pier (marw ugent pe dregont vloaz so) zo bet ruz dalc'hmad hag ar mab zo iwe, skolaer pe medissin, ha me n'an ket da chañch (goude 'kasso anezi un ameseg a-zehoù da votiñ), n'on ket ket sod ! »

Viss fall o deus ar beisanted vras, re wenn ewid ar wech toud, ha geisoù ha gewier leizh o genoù : « me 'h a da votiñ Mitterrand ban eil tro, med kalz Chirakianed zo treitour, gwel' a ri, ha 'voto a-zehoù ». Ur fesson all da ziskourajiñ tud so ! med an dra-se 'gerzh ket...

Klewed a ran bar post lâar 'h a muioc'hig tud da votiñ hiziw ; sin mad pe fall : remerket 'm eus lâar zo bet forzhig komunisted o chom bar gêr pemzegtez so, heb kontañ an udebisted o deus graet memes mod pe votet gwenn. Gwelet vo...

Poent mont d'ar bourk. Gwechall 'vese

ur buro-votiñ amañ gis-mañ, ba kêr, ha gouiet e vese araog ped mouezh 'h afe gant hemañ pe hennezh — bremañ bepred oar an den penaos e vot e ameseg, ousoc'h awalc'h. Mesket e vez mouezhioù an dro gant re ar bourk ha goueled ar barres, a zo gwenn, ha n'eo ket ken sklaer ar jeñ.

En abardaez-mañ 'ma kermess ar skol. Ur bern tud, tud anavezet, deuet d'ober un tamm tro, d'evañ un tassad ha da foetañ ur gweneg pe daou, goude tremen bar buro da votiñ etre daou pe dri goñsailher lirzhin ha ruz o glipenn d'an eur-mañ dija...

Memes kont a vez amañ : fiziañs o deus ar re gozh, ar re a gustum jediñ ba o fenn, ha nec'het kalz re yaouank, tud dilabour, pe peisanted yaouank dindan dle, prest d'ober foet butik. Hag ar skolaerien, ma Doue, berwiñ 'raont : ma tap Mitterrand pemp ha hanter-kant dre gant bar barres, neusen omp barreg. Ha bannac'hoù, forset mad ! Mousc'hoarzhin a ra an dud a-zehoù, mousc'hoarzhin glas dija memestra : koñ-versanted ha « pennoù bras » o telc'her an ostaleri bar c'hourt. Diforzh eo ar maer kozh, an heni en deus stourmet kement ewid ober stank Lemezeg ha fabrik Plogofn... Damaig 'vo gwelet.

Krog an heol da isellaad. Nebeutaet eo an dud bar gouel : aet an dud d'ar gêr da c'horor ar saout pe da gass ar vugale vihan da gousked. Aet heniennou d'ar maeri araog c'hwec'h eur. Ton a ra ar re a zo memes tu ganeomp : peisanted kozh koulz ha yaouank, « poent eo chañch un tamm », ha tud a-vod ar bourk memes, n'int ket kustum d'en em zisklêriañ koulskoude. Un dra bennag zo ban aer.

C'hwec'h eur ha kard. Daomp da weled. Er wech all, 'm boa tapet tomm o tipouilh, gant tud vezw en-dro d'an taolioù o riotal ha klemmichad deusouzhomp. Er wech-mañ on chomet 'maes.

En ur arruiñ da c'hwec'h eur hag ugent ba ur sal peusgoullanter c'hoazh, n'eo ket bet pell ar savantenn a zo ahanon o kompren : pakajoù brassoc'h ewid Mitterrand, linennoù hirroc'h war ar paperioù ha pennoù tud... Penn trist, penn kozh, penn fall... Gant an noter, é wewel, ar baraer,

beg-e-dok war e leve ha « tutti quanti ». Lennet e vese war o bisaj. Seberraet diouzh ar re ruz, fin awalc'h d'ober ar gont en taol-mañ. Giscard : 547, Mitterrand : 773. Ur gont, buan : 58% ! Mad eo, graet eo ar jeñ.

O tont maes ar sal, didrous kasimant, ken souezhet an eil re, ha mezhiñg ar re all, 'h an da evañ ur bannac'h, gant ar maer kozh, un gwenn ma 'zo, hag ur c'hamarad dehañ ha ruz-sklaer. Ha me ober geisoù, a-fetepañs : « Mad eo, komañset an douar da risklañ... » ... « Hemañ all, gwenn ha mezhiñg » ; « Te 'vezes ket pell oc'h ober koñchoù, me n'on ket sur »... Ken « konfiant » evel a lâar, al lardienn !

Ba Karaes, deg munut goude eo muioc'h inervet an dud : ouzhpenn 64% Mitterrand, stlakadeg douarn. Ar re a-zehoù zo tresset fall, prest da fatikañ. Er wech-mañ meump gonezet. 'Peb lec'h ba kreis Breizh en deus souset Giscard adrefn : an eil ema ba toud parrosioù ar c'hanton, hag ar c'hantonioù all, Kallag, Mael, Rostren, Gourin memes hag ar C'hastell-Newez, nemed ur barres a zo chomet gwenn ha gwenn mat : Koloreg... Keuz o do mechañs tud so eno, evel ba Kerlouan pe Wallis ha Futuna, bezañ aet war an tu fall, rag an tu-c'honid eo an tu mad, 'keta. Med keuz warlerc'h ne dalv ket !

Fenos vo plijadur. Ha boesson. Daw mont da gass keloù d'ar gêr, lâred an dra-se d'an ameseien ban ti tostañ, telefonañ da'm zud. Ur c'hardeur araog an tele. N'int ket sur deus ar pezh a lâran dehe. « Gwel a ri, 'benn eizh eur ! »

Bremañ eo tro ar journalisted trist — mewelien Giscard — da gaoud keuz. Dañsadek lec'h all. Tud o pokad an eil d'egile. Joa etre an dud, etre hon zud bepred. Gant ma pado...

F. Favereau

Komanantit d'ar gelaouenn bolitikel nemeti e brezhoneg penn-da-benn

Pobl Vreizh (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant

Boutin : 40 L (1)

Skoaz : 60 L pe ouzhpenn (1)

Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant

dre chekenn-bost (1)

dre vandat-lizher (1)

dre chekenn-vank (1)

CCP RENNES 2746-79

2, str. ar Roue Gralon
KEMPER

*Embannadurioù ha levrioù breizheg
Pladennoù hag artisanelezh kelteg*

Gweltas ar Fur
Tél. 95.42.82

Gouel Pobl Vreizh

Daleet... A-wechoù e vez red plegañ d'ar re a gomand e Paris. Pell zo e oa bet diviset gant an UDB ober Gouel Pobl vreizh d'an 13 ha d'ar 14 a Vezheven. Abaoe avad ez eo aet F. Mitterrand e-barzh, hag ema bremañ e penn ar Stad. Ha gwell-a-se eveljust. Prometet en doa, ma 'z afe e-barzh, e vefe divodet ar Gampr gantañ, ha gwraet botadegoù newez ewid lakaad ar Gampr da-zont da vezañ muioc'h diouzh c'hoant ar President newez, eveljust.

Divodet eo bet ar Gampr gozh, ha galwet ar sitoianed da votiñ d'ar 14 ha d'an 21 a Vezheven. Diaes 'vefe bet prouiñ eo Gouel Pobl Vreizh unan n'eus tamm liw politikel warnañ ! Ha peogwir n' heller ket ober politik e mod ebed un dewezh botadeg, eo bet diviset gant an UDB daleañ Gouel Pobl Vreizh.

An dale, avad, a ranko bezañ hirig. Rag n'eo ket braw torriñ kontraoù kanerien vrudet, hag ober ur c'hontrad all ewid eizhtez goude. Abenn ar fin e vo red gortos deroù an diskar-amzer, ewid ober Gouel Pobl Vreizh ar bloaz 1981. Da gentañ e oa bet klasket henn lakaad d'ar 26 ha d'an 27 a vis Gwengolo, med santel eo an dezioù-se e Brest : Foar Vikael 'vez. Moarvad ez eo d'an 3 ha d'ar 4 a vis Here eo e vo gwraet Gouel Pobl Vreizh, war dachenn Penfell, e Brest. Med ahann-di e vo kasset keloù d'an dud. D'ar 14 a Vezheven neuse, arabad deoc'h, lennerion Pobl Vreizh, dont da Vrest : ne vo Gouel Pobl Vreizh ebed d'an deiz-se. Gwelloc'h ganeoc'h chom er gêr, med arabad ankouaad mont da votiñ. Ha mard emaoc'h o chom e Breizh ha war ur bastell-votiñ ma 'z eus ur c'handidat UDB war ar renk, votit ewitañ eveljust. En dro gentañ, kenkas n'ho pefe ket tu d'henn ober en eil tro...

Savet ged S.K.A.F. BRO-GWENED
(skolaerion ha kelennerion AR FALZ)

STAJ DAOULAMM
BREZHONEG GWENED

Adaleg an 2 betek an 8 a vis Gour-
helen 81 en « Institut Consulaire »

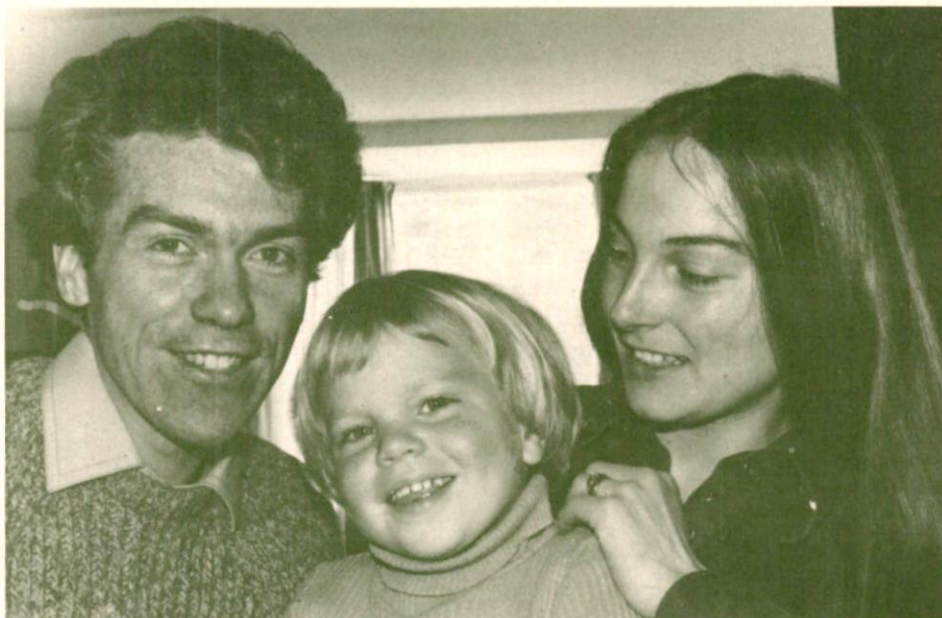
GWENED

25 plass
strolladigoù labour
labourva

PRIS : 650 lur (kontet an deskadu-
rezh, ar gampr, ar boued)

Titouroù pe enskrivadurioù ged :

Jea-Claude LE RUYET
Skol publik
Ar Prioldi
56840 ENES ARZH
Pellgomz : 26.34.65

War niverenn diwezañ Pobl Vreizh (niv. 135, p. 9) ez eus bet moulet un pennad-
kaos gant Jan Press, hag a zo ur Saos oc'h ober skol vrezhoneg e Londres. Setu
amañ Jan Press, e bried hag unan eus o bugale.

Komanantit da gelaouenn
c'halleg an UDB

Le Peuple Breton (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREŠT-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

.....

Chomlec'h

.....

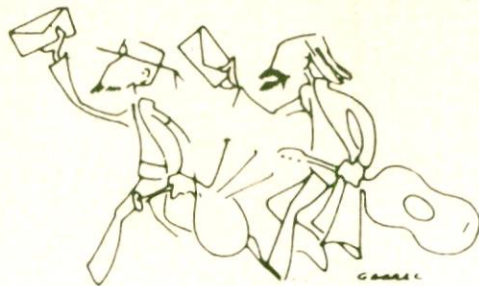
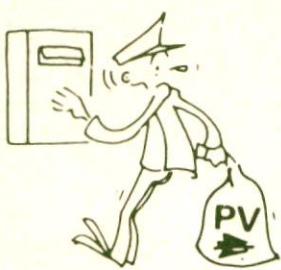
Boutin : 50 L (1)

Skoaz : 70 L (1)

Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2365-76

LIZHEROÙ

Kenvroidi ker,

(...) Krenn ha krak e lavaran deoc'h ez eo ur vezh ruz bezañ embannet ho niverenn 127 gant war ar golo 5 kanfard asezet war barrikennoù gwin. Ober ur seurt bruderezh pa oar peb heni ez eo Breizh kampionnes ar bed an everien alkool, zo e gwirionez un torfed ! N'eo ket paotred « Le Peuple breton » am zislavaro, peogwir ar gerioù « La Bretagne championne du monde » zo bet moulllet, e lizherennoù bras zokén, war golo un niverenn.

Evel ma ne vije ket bet trawalc'h a vruderezh evelse ewid ar gwin (gwin ar C'hal-laoued !), hoc'h eus goude-se lakaet moullañ ar skeudenn-se, ur skeudenn vil war ar marc'had, war ho teiziadur. Soñjal a rafen awalc'h ez eo bruderezh paet gant sindikad ar varc'hadourien gwin !!!

(...) A galon ganeoc'h er stourm ewid ar brezhoneg.

Abel Omnes, Sant-Brieg

A. Peogwir ema hon lenner a Sant-Brieg a galon ganeomp er stourm ewid ar brezhoneg, moarvad e pardono deomp ma raomp un tamm kempenn d'e heni :

1. kentañ gerioù islinennet ; reishoc'h e vefe, a gav deomp, skrivañ : « ho niverenn 127, war ar golo anezo 5 kanfard... » ;

2. eil gerioù islinennet ; warlerc'h « peogwir » e teu ar verb diouzhtu ; ahanta, neuse : « peogwir ez eo bet moulllet ar gerioù... » ;

3. trede gerioù islinennet ; bez 'ez eus, gwir eo, kemmadurioù dired, setu n'eus fasi ebet amañ, drestoll e gwenedeg, pa ne vez ket gwraet ar c'hemmadur en hanw-kadarn o tont warlerc'h ur c'hentañ hanw-kadarn, petra bennag ma tegass hemañ ar c'hemmadur e KLT ; gant-se, KLT « Bro-Gernew », gwenedeg « Bro-Kernew ». Amañ neuse e vije bet gwelloc'h, martese, skrivañ « ar varc'hadourien win »...

B. Trawalc'h a bismigerezh diwar-c'horre.

Ar vezh ruz warnomp ?

1. « Ar 5 kanfard » a weler war ar skeudenn damallet n'ini na bambocherien na roullerien. Bez 'emaint o labourad, o c'hounid o boued en ur viererezh eus Roazon. Bez' e oant, kentoc'h, rag araog ar bresel eo e oa bet tennet o foltred dezo, pa oant war o labour. N'eus tamm ebet war o fass tress tud poazh gant ar boesson, tress labourerien, labourerien eus Breizh leun a noblded ne lavaran ket. Unan eus « ar 5 kanfard »-se zo bet tad da teñzor broadel an UDB ; « zo bet », rag

marw eo bremañ, goude ur vuhez labour er viererezh-se ; ur vuhez labour, ha n'eo ket ur vuhez bambocherezh. E vab, n'eus ket anezañ ur boessonner kennebeud, nag ur sioc'han...

2. Ne c'hell ket labourerien Vreizh choas dalc'hmad ar vicher o defe c'hoant d'ober. Lod a rank ober bier, ewid distannañ da c'hourlañchenn ar re all... Lod all a ra wardro gwin pe patates ; hemañ zo o

POBL VREIZH

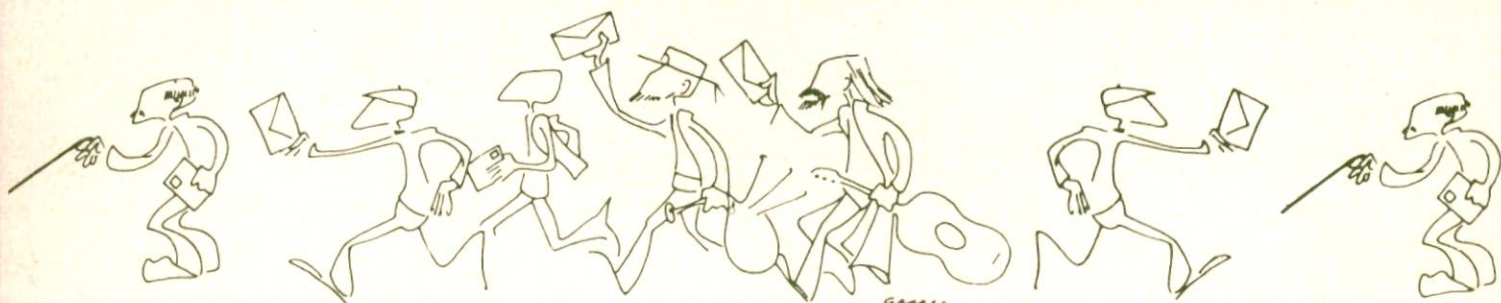
4^e

HERE 1980
NIV. 127

1981

GENV	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DIC	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DIC
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

labourad en un ti-bank, daoust ma n'en deus tamm c'hoant ebed da roiñ dorn d'ar gapi-talouriezh da chom en he sav ; lod all c'hoazh, siwazh, a gempenn armoù hag a lazho tud ; ar soja a vez degasset beteg Breizh da roiñ boued fonnus da chatal ar vro, ez eo diwargoust ezommoù kentañ an Trede Bed eo e vez gounidet er broioù-hont. Red eo da beb heni labourad 'lec'h ma kav labour, ma teuo gantañ e damm kreun, hag heni e vugale. N'omp ket mestr war stad an traoù ; n'eo ket mestr al labourerien war mekanik bras al labour...

3. Evañ bier n'eo ket un torfed, nag evañ gwin kennebeud, ha pa vefe heni ar C'hallaoued. Red eo delc'her ar musul, setu toud. Ur werennad gwin mad a ra mil vad d'an nen. Gwir ez ez eus kalz re a mil laouen o weled anezi o tuañ un tamm Vretoned poazh gant ar boesson. Ur c'hleñved eo : kleñved ur bobl dibennet. Setu perag eo red deskiñ d'ar Vretoned evañ nebeutoc'h, hag evañ gwelloc'h gwin. Un digoll eus o diaesamañchoù-diabarzh eo a glask ar Vretoned e-barzh ar boesson. Da lavared eh evont re, gwin, lambig... D'ober o fabored. N'eus ket pell zo e oa bet hanw war ar gasetenn eus ur c'hrennard 14 pe 15 vloaz marw diwar evañ re a sistr epad un dornadeg, e Breizh-Uhel. Atiset gant ar re all : ewid diskouez ez eur ur « gwas », e vez red evañ ; lonkañ kentoc'h. Beteg merwel, siwazh. Evañ ur werennad gwin mad pe ziw e-ser debriñ ne ra droug da zen ebed. Med hag ur paotr poazh gant ar boesson dija e vefe. Gwelloc'h da hemañ neuse mont war an dour, sur.

4. Kentoc'h eged ober fae war ar gwin ez eo red, ur wech c'hoazh, deskiñ evañ. An oll draou a vez desket. Ma ne vefe ket bet harzet Arabed Abd-el-Rahman gant Charles Morzhol etal Poitiers e 732, e vefe aet Breizh, martese, da vro vusulmad. Neuse hon nefe bet doñjer ouzh ar gwin hag ouzh ar c'hig-moc'h. Meur a ozhac'h dre amañ e vefe bet diw pe deir maoues ouzh e gonsoliñ. Ne vefe ket bet falloc'h, a lavaro 'lod. Med setu, n'omp ket bet islamekaet : chomet omp « kristenien ». Ha katoliked ouzhpenn. Aessoc'h e vez « pardonet » d'ur Breton mont war ar boesson eged mont da verc'hetaer. Ha koulskoude, unan hag a gar sailhañ, ha pa vefe en tu all d'ar musul hag en diavaes eus al lesenn gristen, ne ziskenn ket ken isel hag ur boessoner, rag 'n em lakaad a ra hemañ en ur renk iselloc'h eged al loened... Ha, peogwir e komzomp eus evañ gwin, Hor Salver e hunan zo aet gwin gantañ. Setu arabad bezañ kriste-noc'h eged ar C'hrist...

Ahanta ! N'eus tamm mezh warnomp, nag heni wenn hag heni ruz, bezañ emban-net war niverenn 127 POBL VREIZH skeudenn pemp labourer eus Breizh. Ha perag e vefe vil ar skeudenn-se ? Vil eo labourad ? Hag ewid mont beteg ar penn, moulet e oa bet an deiziadur araog niv. 127 POBL VREIZH, ha kemeret an deiziadur-se d'ober golo an niverenn-se. Achu !

POBL VREIZH

Kamaraded ha kenvrois,

Ar skridennoù a blij din ar gwellañ er gelaouenn eo ar re bellañ eus langaj moulet ar c'hostezennoù politikel evel « En tu all d'ar gartenn-bost », en niverenn 130. Pebezh gonid 'm bez o lenn POBL VREIZH pa ne vez ket skeud he « c'hoar henañ » war he zro, ha pa zigor he bannoù da skrivagnerien a les o spered en e frankis, e-lec'h bezañ sorc'hennet dal-c'hmad gant al « linenn bolitikel » !...

Ganeoc'h a galon ataw !

Mikael Briant

ARABAD ANKOUAAD :

BEZ' E C'HELLOMP
KASS « POBL VREIZH »
D'AR SOUDARDED
EWID NETRA :

skrivañ d'ar gelaouenn

MAR GOUIT
UN TAMM GALLEG,
LENNIT
«LE PEUPLE BRETON»
IWE...

Ahanta, kamarad ha kenvroad, digor frank eo dit bannoù POBL VREIZH ! Heuliañ linenn bolitikel ar strollad, diviset gant kamaraded bet dilennet gant o c'hamaraded, n'eo ket bezañ sorc'hennet ganti ! Ewid ar « c'hoar henañ », ne gav ket deomp e vez lakaet POBL VREIZH da zisec'hañ gant ar skeud anezi e brezhoneg. Peb heni a c'hell soñjal ez eo « gwelloc'h » an eil pe eben. Kavoud a ra deomp, ni amañ hag a ra wardro POBL VREIZH, e heuliomp linenn bolitikel ar strollad heb ma vefemp trist pe spazhet ouzh henn ober. Moarvad ema memes kont gant skipailh LE PEUPLE BRETON. Ma 't eus ur rebech bennag d'ober d'ar gelaouenn-se, ahanta, kamarad, kemer da bluenn c'halleg, ha bec'h dezi ! Hag ewid da bluenn vrezhoneg, ma ne zeu ket kon-rioù diwarni (med ne zeuio ket !), e vimp mil laouen o weled anzei o tuañ un tamm paper brezhoneg bennag ewid POBL VREIZH ! Ur sinatur ouzhpenn war ar gelaouenn-mañ ? Dispar e vefe. Trugarez vras diwar vremañ.

POBL VREIZH

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran moner e-barzh Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

Ur stourmad all

« Red eo diskar **Jiskar** », a skrivemp e rannbennad kentañ pennad-stur POBL VREIZH niv. 133, mis zo eta. Ha setu gwraet. Lakaet eo bet ar c'hozh roue da ziruilhañ mell-divell a-ziwar e dron uhel, ha 'm eus aon eo bet gwall vloñset o stokañ ouzh an douar. Pegen sioul eo chomet abaoe ! Ra vo ankouaet buan, ar buannañ 'r gwellañ...

Aet eo **Fañch Mitterrand** e-barzh. N'hellomp nemed bezañ laouen gant ar pezh a zo, memestra, un tamm evel ur burzhud. Lakaet he deus an UDB votiñ ewitañ en eil tro. Petra dalvez mouezhioù an UDB, ingalet war zouar Frañs ? Ma tap strollad emrenerien Vreizh un 3% a vouezhioù war zouar Breizh, pa vez kistion eus ur votadeg a sort gant heni President ar Republik C'hall, e vez red rannañ an 3% dre 17, peogwir ne vefe nemed ur Breizhad war 17 sitoian gall... Ahanta ! Mad eo bet an traou, hag arabad chom da dartañ kén.

Divodet eo bet ar Gampr gant ar President newez, evel m'en doa lavaret en defe gwraet. Skubet eo bet al leur, hag emamp gant un dornadeg all.

Ma ! Mont a ray, mont a ra an UDB d'an emgann ur wech c'hoazh. Buan eo bet gwraet e soñj gant Burew Politikel an UDB ; lakaet er-maes eus ar jeu gant kon-dissionoù arc'hant ewid an « Europeaned », gant kon-dissionoù sinaturioù ewid ar « Presidañsialed », ne c'helle ket an UDB chom pelloc'h da rusañ : daw 'oa dezi lakaad tud war ar renk er wech-mañ. Epad ar c'hendivis bet 'raog ma voe gwraet e soñj gant ar Burew Politikel da vad, e voe zokén kenniget gant lod lakaad ur c'handidat war gement pastell-votiñ 'zo e Breizh : teir ha tregont. Siwazh ! Harzet omp bet adarre gant an arc'hant : n'hon oa ket tri milion ha tregont (a lurioù kozh) da reiñ e prof d'ar Stad C'hall. Setu a-benn ar fin eo bet diviset ne vefe nemed pemzeg a gandidated o vont war ar renk.

Red eo d'an UDB, muioc'h eged biskoazh, reiñ he mouezh da intent. Ouzhpenn kement-se, bez' ez eo an tu kleiz liessort, netra 'med gant an tu kleiz gall, liessort c'hoazh e Breizh dre ma 'z eus ouzhpenn eus an UDB, an tu kleiz breizheg. Arabad disoñjal ez eus e-barzh gouarnamant **Mauroy** meur a ganfard diseblant krenn ouzh kudenn Vreizh. Red eo d'an UDB degass da soñj d'he c'heneiled eus an tu kleiz gall (ha pa vefent Bretoned) ez eus eus Breizh, degass da soñj d'ar Vretoned ez eus eus **Unvaniezh Demokratel Breizh** ewid dougen uhel banniel Breizh ha kemer preder gant interestoù labourerien Vreizh.

N'eus netra gwelloc'h eged ar botadegoù ewid kement-se. E-leizh a dud intereset gant ar politik, ingal ha bemdez, n'eus ket : gant e-leizh a draou all e vezont prederiet. Med pa vez ur votadeg war wel, neuse e ro peb heni, well-wazh, un tammig plass d'ar politik en e spered. Kasset 'vez d'an oll en oad da votiñ paperennoù ar gandidated o tisplegañ o frogrammoù a-hed hag adreus. E-mod-se eo iwe e tegouez lizher-bruderezh an UDB e kement ti, e kement tiegezh eus ar bastell-votiñ ma vez ur c'handidat UDB o kabaliñ warni. A-dra-sur, ne vez ket lennet al lizher-se pizh gant an oll, pas muioc'h eged lizheroù ar gandidated all. Med, d'an nebeutañ, gwraet 'vez anaoudegezh e-gis-se gant an UDB, a-berzh Bretoned n'o devez ket bet lennet, na zokén gwelet, **Le Peuple Breton** pe **Pobl Vreizh**. Gwelet 'vez iwe foto ar c'handidat UDB war blassenn an ti-kêr,

ha tamm-ha-tamm e teu ar Vretoned d'en em voasañ ouzh an teir lizherenn-se : UDB. Tamm-ha-tamm iwe e teu an dud da lakaad un tammig urzh en o spered e-keñver traou zo : n'he deus an UDB netra da weled gant ar re a vese lâret dirag o fenn araog hag epad ar bresel diwezañ « Breiz atao, mad da la(z)o » (petra bennag ma oa rust ar varnadenn-se ewid al lodenn vrassañ eus tud **Breiz atao**) ; n'he deus an UDB netra da weled gant an FLB, petra bennag ma poagn lod — beteg tud e penn pe e-barzh strolladoù politikel zo — d'ober ar meskaj, ha da lakaad e-barzh ar memes sac'h an daou sigl-se...

En dro-mañ adarre e tisplego an UDB he frogram eta. Mes abaoe ur mis ez eus un dra bennag chañchet, peogwir ema an UDB e-barzh majorite ar President newez. Hi iwe, an UDB, he deus huchet d'an 10 a vis Mae d'abardaez : « Gounezet hon eus ! »

Bremañ neuse e vo red chañch meur a dra ha degass meur a wellaenn e Breizh. Ar strolladoù gall eus an tu kleiz n'hellont ket selled ken pizh hag an UDB ouzh tachenn Vreizh, dre ma 'z int bet savet ewid ar Frañs a-bezh, hag an UDB ewid Breizh hebmuikén.

Ar pezh a c'houlenn an UDB n'eo ket dister : an emrenerezh sokialour ewid Breizh. Gouzoud a ra an UDB ne vo ket tizhet ar pal-se diouzhtu, mes poent bras eo digoriñ an hent a gasso beteg ennañ. Red eo d'an UDB, ouzhpenn, roiñ dorn d'an tu kleiz, d'henn lakaad da vont war-raog, diwar al lañs tapet gantañ d'an 10 a vis Mae. War veur a bastell-votiñ eus Breizh e vo bec'h bras etre an tu kleiz hag an tu dehoù : piw 'oar ha n'eo ket mouezhioù an UDB an heni a lakay an tu kleiz da vont e-barzh er bastell-mañ-pastell ? Ha koulskoude ne c'hell ket an UDB bezañ mesket gant ar strolladoù gall eus an tu kleiz. Bez e c'houlennno adarre :

- ma vo labour e Breizh ewid an oll ;
- ma vo industrialiset Breizh en ur zoujañ an ekolojiez ;
- ma vo lâret nann ! d'an nukleel sivil ha d'an nukleel a-vresel ;

— ma vo roet ar gwir d'ar Vretoned da vezañ mestr en o bro ha da ren aferioù o bro int-i o hunan, hag ewid se e tle Breizh he femp departamant kaoud ur « statut d'ispissial », hag araog peb tra e tleer lakaad en he sav ur Vodadeg « Rannvroel » dilennet war-eeun gant oll Vretoned ar pemp departamant, ha diwar ar « proportionnelle » (« dre gevatalded ») ; bez' e tle ar Vretoned bezañ mestr war o ekonomiezh ha choas int-i o hunan an doare d'he c'hass war-raog ;

— ma vo difennet kement a ya d'ober personelezh distag ar Vretoned, ar brezhoneg yezh Vreizhiselis dreistoll hag araog peb tra, ur yezh m'eo skoret ganti iwe sewenadur galleg Breizh-Uhel.

Sed ase ur program na ra ket aon d'ar Vretoned kar-o-bro. N'eo ket c'hoazh an emrenerezh sokialour, med kass a ra dezañ.

Votiñ ewid an UDB d'ar 14 a Vezheven neuse, ma fell deomp disterraad galloud Paris — ha pa vefe eus an tu kleiz —, ha sikour lakaad pobl ar Vretoned en he sav en-dro.

UDB